

Tribina o Kosovu i Metohiji u Etnografskom muzeju

DRZAVA IMA PLAN POVRATKA, ALI NE I OPSTANKA

Bezbednost na Kosovu i Metohiji popravila se samo kroz brojke. U stvarnosti jos nema slobode kretanja jer i poslanici Koalicije "Povratak" na sednice multietnicke skupstine dolaze u blindiranim kolima. Ipak, povratak mora poceti sto pre, i ako moze odmah. Ako se 800.000 Albanaca vratilo za dva meseca, a za tri godine izmedju 200.000 i 300.000 Srba nije, medjunarodna zajednica mora da pomogne Srbima i ostalim narodima sa Kosova i Metohije povratak i zivot na vekovnim ognjistima. Poverenja srpske zajednice u predstavnike UNMIK-a i KFOR-a za sada nema jer ni nakon tri godine nije ucinjeno mnogo na saznanju sta se dogodilo sa nestalim licima, niti su uhapseni pocinoci zlocina, culo se izmedju ostalog na sinocnoj tribini "Kosovo - stara Srbija - stradanje, istrajavanje i povratak" organizovanoj u Etnografskom muzeju u Beogradu, u okviru ciklusa tribina posvecenih Kosovu i Metohiji u organizaciji Saveznog sekretarijata za vere. Pred vise od 200 gradjana, mahom izbeglih sa Kosova i Metohije, govorili su Nebojsa Covic, predsednik Koordinacionog centra savezne i republicke vlade za Kosmet, Endrju Vitli, sef kancelarije UNMIK-a za povratak, svestena lica iz kosovskih manastira, kao i Srbi povratnici, koji su se proslug avgusta vratili u Osojansku dolinu.

Na momente napeta tribina, jer su iz publike trazeni konkretni odgovori na pitanja - sta je sa 1.300 nestalih i kidnapovanih, zasto se hapse "cuvari" mosta u Mitrovici, zasto se povratak zakazuje za kraj leta kada nema puno vremena za obnovu kuca, pocela je dokumentarnim filmom o sudbini dece u kampu manastira Studenica.

Nebojsa Covic je izmedju ostalog istakao da je Kosovska Mitrovica kao multietnicna pogresno interpretirana u javnosti kao poslednji bastion odbrane Srba. On je kazao da je vlada, kao sto je obecano proslug leta, obezbedila gradjevinski materijal za nove kuce za povratnike u Osojane ali da se zeli potpuna javnost i transparentnost povratka.

Endrju Vitli je izneo podatke da se prema procenama UNHCR-a oko 4.000 ljudi vratilo, ali uglavnom "tiho" i bez pompe. Prisutni gradjani nisu prihvatili taj podatak. Gojko Djuric, povratnik u Osojane, rekao je da se tek 127 Srba za tri godine vratilo u svoje domove. On je kao problem zivota u mestima u okruzenju naveo kriminal i ignorantanski odnos predstavnika medjunarodne zajednice.

Jovana Baljosevic, nastavnik engleskog u Osojanu, govorila je o nepostojanju srednjih skola ili fakulteta za decu, slaboj socijalnoj pomoci koja se deli po standardima UNMIK-a, nemogucnosti gledanja programa srpskih TV stanica, citanja novina na maternjem jeziku. Ipak, ona je rekla da su nada i vera u povratak drugih Srba u gradove i sela nacin da prvi povratnici ostanu i ne odu po drugi put i to zauvek.

Pravno-politicki aspekti kosovsko-metohijske sadasnjice

Osojane uliva tanku nadu da je povratak Srba na Kosovo i Metohiju moguc. Ali hrabrost 126 zitelja ovog sela da zive u potpunij izolaciji nije bezgranica. Ukoliko UNMIK ne stvori uslove za organizovan povratak na Kosmet Osojane moze postati neuspeli eksperiment medjunarodne zajednice.

Savetnik predsednika SRJ dr Slobodan Samardzic na tribini o pravno-politickim aspektima kosovskometohijske sadasnjice u Etnografskom muzeju rekao je da nasa drzava ima plan povratka, ali ne jos uvek konkretno razrasen i plan opstanka Srba.

Povratak bez konflikta

- UNMIK ima jos nekoliko meseci da u praksi pokaze hoce li omoguciti povratak Srbima. Odlaganje donatorske konferencije pokazuje da u medjunarodnoj zajednici ne postoji dobra volja da se finansira obnova kuca i infrastrukture u mestima u koja bi se vratili Srbi. Za skole, zdravstvo, kredite za malu privredu potrebne su velike investicije. Zato drugi deo plana koji podrazumeva opstanak jos nije razradjen - istakao je Samardzic.

Potpredsednik Koordinacionog centra za Kosmet prof. dr Branislav Krstic konstatuje da predstavnici UNMIK-a ne prihvataju plan povratka Srba u 24 grupacije naselja. Krstic smatra da Osojane nije srecno izabrano za povratak, jer lezi na velikim zalihama uglja cija se eksploatacija ocekuje za 10 do 15 godina.

- Moramo dati prednost gradovima, jer se ne moze graditi multietnicko drustvo na Bozjacima gde nasi ljudi jedva opstaju. Do sada se za povratak u Pec prijavilo 128 porodica, u Istok 116. Dvadesetak profesora univerziteta zeli da se vrati u svoje stanove u Pristini - kaze Krstic.

Odgovarajuci na ove primedbe, Endrju Vitli, sef UNMIK-a za povratak raseljenih lica, istice da oni nisu odbili plan Centra, ali da je medjunarodna zajednica zainteresovana pre svega za kvalitet povratka Srba u svoje domove na Kosovu i Metohiji i da je nemoguće držati se nekog konkretnog plana jer je osnovni cilj da se izbegne svaka mogucnost konflikta.

- Atmosfera se na Kosovu promenila u poslednjih sest meseci. Nijedna oblast nije isklucena iz povratka, ali se mora voditi racuna da zbog veceg broja povratnika ne izbije konflikt. Zato interno raseljena lica ne treba da cekaju dozvolu UNMIK-a da se vrata. Nase je da im obezbedimo sigurnost - objasnio je Vitli.

Cak 30 hiljada zahteva

UNMIK ce, istakao je Vitli, postovati pravo na privatno vlasnistvo, a to se podjednako odnosi i na povratak u gradove gde se mora resiti pitanje uzurpirane srpske imovine.

Predstavnik UNMIK-a priznaje da je medjunarodna zajednica na pocetku na Kosovu i Metohiji cinila greske, ali je dodao da se stvari popravljaju. U Direkciju za stambena pitanja UNMIK-a stiglo je 30 hiljada zahteva za povratak srpske imovine. Zahtevi su se sporo resavali, ali Endrju Vitli kaze da je dobio obecanje kosovko-metohijske vlade da ce se postupci ubrzati.

Za Dragana Cavica, potpredsednika Republike Srpske, Kosovo i Metohija je poraz politike medjunarodne zajednice. "Mora se insistirati na donosenju imovinskih zakona i pri tom koristiti vec isprobano iskustvo u Bosni i Hercegovini.

Vlada Srbije bi mogla da razmislija i u pravcu formiranja jednog ministarstva koje bi se bavilo povratkom raseljenih na Kosmet", predložio je Covic.

Slobodan Samardžić kaže da su pravni okvir i kosmetska stvarnost oprečni i da su mnoga prava predviđena Rezolucijom 1244 samo "mrtvo slovo na papiru".

- Kosmet se ne može braniti bez ljudi. Nejasni su mnogi potezi UNMIK-a i politika koja se sprovodi preko medija koji otvoreno govore o Kosovu kao državi - dodao je Samardžić.

Profesor Pravnog fakulteta dr Kosta Cavoški ističe da gospodar zakona nije onaj koji ga donosi, već onaj ko ga primenjuje. "Situacija na Kosmetu je gora od okupacije, jer rec starateljstvo koja se koristi navodi na to da je Kosovo nekad bilo kolonija", istakao je on, kritikujući vladu Srbije što ne izdvaja više novca za povratak Srba.

Kada je u pitanju strategija države prema Kosovu i Metohiji, treba slediti primer Stojana Novakovića, akademika i uglednog naučnika, koji je, kada je trebalo, slao komite u Makedoniju. "Moramo da pritisnemo obe vlade da se što veći broj ljudi vrati, makar ne živeli svi u prvo vreme u svojim kućama, iz kojih su otisli", predlaže Cavoški.

Tamna predviđanja Koste Cavoškog se svode na to da će SAD za tri godine odvojiti Crnu Goru, čime će Kosovo dobiti nezavisnost.

- Zato savetujem našu vladu da nista ne potpisuje kada je u pitanju status Kosmeta. Primer Gibraltara je vrlo ilustrativan. Engleska ne vraća Španiji pola kvadratnog kilometra ove stene, iako su obe zemlje u NATO-u i Evropskoj uniji. Razlog je jednostavan. Španija je mirom u Utrehtu 1713. godine pismenim dokumentom Gibraltar ustupila Velikoj Britaniji - kaže Cavoški.

Novi popis spomenika kulture na Kosmetu

Profesor Branislav Krstić ukazao je na dvostruke standarde kada je u pitanju primena Haske konvencije iz 1954. godine. "Jedinstven je primer u svetu da je negde kao na Kosmetu od dolaska međunarodnih snaga oštećeno, opljačkano i porušeno 110 crkava i manastira koji su istovremeno i spomenici kulture po svim kriterijumima UNESCO-a.

Kada smo zatražili od francuskih mirovnih snaga da u svom sektoru snime stanje svetinja SPC-a, dobili smo odgovor da to ne mogu da učine bez odobrenja kosmetskog ministra kulture, koji priprema novi popis spomenika od kulturnog značaja. Ne mogu da shvatim da visoki predstavnik UNMIK-a gospodin Brejnson na sve to daje objašnjenje da je Haska konvencija suspendovana na Kosmetu", ističe dr Branislav Krstić.

M.P.

Intervju episkopa Artemija

VLADIKA ARTEMIJE: SRBI LI SENI SVIH LJUDSKIH PRAVA

BEGRAD (**BLIC**) - Da li iko u Beogradu još misli o Kosovu i Metohiji? Duboko sam razočaran neadekvatnom najavom tribine, slabom posetom i cinjenicom da ni verski ni crkveni Beograd nije došao na taj skup - kaže na početku razgovora za "Blic" vladika rasko-prizrenski Artemije, povodom tribine o Kosovu i Metohiji koju je protekle nedelje organizovao Savezni sekretarijat za vere.

*Sta su do sada Savezna i srpska vlada učinile za Srbe sa Kosova i Metohije?

- Ja sam uvek otvoreno govorio, očekivali smo mnogo više i mnogo brže rezultate po pitanju rešavanja svih problema na Kosovu i Metohiji. Ne bi se moglo reći da nova vlast, kako savezna tako i republička, nisu nista učinile. Jesu, pogotovo što se tiče donošenja izvesnih odluka i sporazuma sa Unmikom, potpisivanja dokumenata, organizovanja izbora, formiranja i konstituisanja parlamenta Kosova i Metohije, vlade... Očekivali smo prisutnost naše države na Kosovu i Metohiji preko Koordinacionog centra. Bilo nam je obećano da će on imati svoje kancelarije u svim većim enklavama gde bi narod bio u mogućnosti da dobije informacije, da iznese svoje probleme i da nalazi rešenje za njih. Nažalost, Koordinacioni centar je u Beogradu, nema ga nigde na prostoru Kosova i Metohije, pa običan čovek za ove tri godine nije osetio nikakve promene, nikakvo poboljšanje... Živi lišeni svih ljudskih prava u očekivanju da se predje sa reči na dela.

*Ovde se čulo da je Kosovo najveći poraz međunarodne zajednice.

- U Svetom pismu postoje reči Gospoda Isusa Hrista da se svako drvo po plodovima svojim poznaje. Ako posmatramo učinak međunarodne zajednice u celini postigli su neverovatno veliki uspeh, jer i oni su došli na Kosovo i Metohiju da pruže zaštitu albanskom narodu. Oni su uspeali za mesec dana da vrata 700.000 Albanaca u svoje domove, da im u rekordno kratkom vremenu pomognu u renoviranju 100.000 porušениh kuća, da se poprave sve džamije oštećene u toku rata, da ekonomski bar pojedinci prosperiraju... Jer, Kosovo i Metohija je u protekle tri godine bilo najveće gradiliste u svetu. Sta se sve podiglo to čovek ne može prosto da opiše. Treba proći samo od Gracanice do Pristine da bi se stvorila prava slika u odnosu na ono što je bilo pre tri godine. Sa te strane međunarodna zajednica je postigla veliki uspeh.

*A što se tiče Srba i nealbanskog živilja?

Što se tiče političkih ciljeva i implementacije Rezolucije 1244 u celini, a to je da obezbedi miran i siguran život za sve stanovnike Kosova i Metohije, da donese slobodu, demokratiju za sve građane, na tom planu međunarodna zajednica je doživela veliki neuspeh, veliki poraz. Jer, pod vlašću UNMIK-a i zaštitom KFOR-a dogodilo se više zločina nego za vladavine Slobodana Miloševića. Za sve ono što se desilo na Kosovu i Metohiji bilo Albanaca, bilo Srbinu, za vreme Miloševićeve vladavine on je kriv, on je odgovoran i zato se nalazi tamo gde mu je mesto. Sve ono što se desilo Srbima i ostalim nealbancima na Kosovu i Metohiji pod vladavinom UNMIK-a, dakle međunarodne zajednice, nema sumnje da je odgovoran onaj ko je imao vlast.

A desile su se strasne stvari: proterano je 2/3 srpskog naroda sa tog prostora, oko 250.000, posle NATO agresije ubijeno je preko 1.300 Srba, među onima za koje nema podataka sigurno ima zrtava, isto toliko je kidnapovano, na desetine hiljada srpskih kuća porušeno, spaljeno, citava sela su srušena sa zemljom, preko 110 crkava i manastira je porušeno, narod je getoiziran.

*Kako to izgleda u praksi?

- Srbi imaju slobodu kretanja u okviru enklava. Van enklava ne mogu da naprave nijedan korak bez jake pratnje vojnika KFORa koji su tamo da zavedu red i mir. I pod njihovom pratnjom se desavaju napadi, kamenovanja, nedavno su kamenovane monahinje Pecke patrijarsije, ubistva, otimanja imovine, stoke...

Nijedan zlocin od toliko pocinjenih nije identifikovan, i nijedan pocinilac nije izveden pred lice pravde. To je ono sto nas obeshrabruje i sto nam tesko pada. Svi zlocini su prijavljeni medjunarodnoj zajednici, uvek smo dobijali obećanja da ce se istraga povesti ili da je povedena. Nikada rezultata nije bilo ili nam nisu saopstavani.

*Delovanje SPC na tom prostoru je jedna vrsta podviga?

- U citavoj ovoj situaciji SPC na Kosovu i Metohiji deli u potpunosti sudbinu svoga naroda, vernika, eparhijana, SPC je, ne desetkovana, nego je 2/3 njenog zivog organizma unisteno, ostalo je nesto malo naroda. Ono cime SPC na Kosovu i Metohiji moze da se pohvali da je svo svestenstvo ostalo na svojim mestima, cesto bez crkve, bez parohijskog doma i bez vernika. Ali su ostali da budu baza, stozer, da budu uslov povratka. Monasi ne samo sto su ostali u svojim manastirima i nastavili da zive punim monaskim zivotom po pravilima svetih otaca, nego se njihov broj za ove tri godine na ovom prostoru veoma, veoma umnozilo.

Moze se reci da su manastiri doziveli, prosto, procvat u ovim teskim vremenima. Po sudbonosnom pitanju povratka SPC je igrala vaznu ulogu i u potpunosti ce realizovati svoju misiju - da svima pomogne povratak, kao sto je to ucinila na primeru Osojana - prvog sela u koje su se vratili Srbi. Otac Petar se sa narodom srodio, za njega i sa njim se Bogu molio, okupljao i ucio decu da pevaju praznicne pesme - uneo novi zivot i novi duh.

*Kako vi gledate na ponudjeni plan Koordinacionog centra u vidu masovnog povratka Srba, uz pomoc UNMIKa?

- I do sada planova i projekata nije manjkalo, ne samo po pitanju povratka, vec i po pitanju drugih problema. Ostaje da vidimo kako ce taj projekat da se realizuje. Zaista, nas narod na Kosovu i Metohiji vise ne mogu da utese ni ohrabre samo reci, pa cak i potpisana dokumenta, koja ostaju nerealizovana na terenu, kao sto je pitanje Rezolucije Saveta bezbednosti.

Obnova porusenih hramova jos nije pocela

Cinjenica da je 110 pravoslavnih hramova poruseno nakon NATO agresije, pod vlascu UNMIKa i zastitom Kfora, na prostoru Kosova i Metohije je porazavajuca kako za SPC, srpski narod i medjunarodnu zajednicu, ako bude zelela da se sa njom suoci. - Sto se tice obnove porusenih hramova, slobodno mozemo reci da ona jos nije pocela, jer bez povratka naroda nema ni obnove kuca, ni hramova. Bilo je nekih ponuda od strane medjunarodne zajednice da se pojedine crkve obnove. Ja jednostavno nisam prihvatio jer smatram da ne treba obnavljati crkve koje ce sutra ponovo biti porusene ili koje ce biti opasane bodljivakom zicom i cuvane od medjunarodnih vojnika. Nama treba crkva u koju ce imati ko da dolazi i ko ce u njoj Bogu da se moli.

Dobar primer je Cernica kod Gnjilana gde je nas narod mnogo stradao ali je ostao. Crkva je, buduci da je narod ostao, obnovljena uz pomoc kanadske vlade. To potvrđuje moj stav, da tamo gde ima naroda ima i obnove svetinja, i obnove kuca.

U planu je da se krene u obnovu crkve u Osojanima i manastira Zocista. Obnova ce se odvijati analogno brzini povratka Srba.

O veronauci i imovini SPC

- Ovogodisnje redovno zasedanje Sabora, slobodno se moze reci da, je proteklo u znaku brige Crkve za reorganizaciju crkvene prosvete i pitanje veronauke. Jer, stanjem u kojem se nasla veronauka ove godine niko u Crkvi nije zadovoljan. Sva paznja Sabora je bila usmerena na to kako da se poboljsa pitanje crkvene prosvete, veronauke i adekvatnih udzbenika za versko obrazovanje. Posto je nas narod bio 60 godina lisen verskog obrazovanja, nama je razumljivo da i u danasnjim strukturama vlasti ima mnogo onih koji misle po principu brionskih odluka. Ali, smatramo da ce od ove godine to pitanje biti adekvatno tretirano i da ce Crkva zauzeti mesto koje joj i pripada.

Posebno tretirano je bilo i pitanje crkvene imovine, jer taj zakon o denacionalizaciji se najavljuje ali nikako da udje u proceduru. Mislim da drustvo i drzava strahovito kasne sa svojim odlukama i zakonima. Pogotovo kada je rec o crkvenoj imovini na Kosovu i Metohiji sto se moze tragicno odraziti po nasu Crkvu i nas narod.

Jasmina Kujacic -BLIC 10.06.2002.

Zasto glavni savetnik kosovskog premijera negira napade na Srpsku pravoslavnu crkvu?

DEO STRATEGIJE KOJA TREBA DA OBESHABRI POVRATAK

Decani - Ramadan Avdiu, glavni savetnik kosovskog premijera Redzepija, rekao je 31. maja britanskom Institutu Keston da se nisu desili nikakvi napadi na pravoslavne spomenike i osoblje dodajuci da od 1. januara 2002. godine nije bilo uopste napada na pripadnike srpske manjine, osim incidenta koje su Srbi izazvali u severnom delu Mitrovice. Stavise, u svojoj izjavi Institutu Keston g. Avdiu je pravoslavne izvestaje o napadima u maju mesecu okarakterisao kao "dezinformacije i propagandu".

Ispred eparhije rasko-prizrenske osecam obavezu da odgovorim na ove beskrupulozne lazi koje ozbiljno kompromituju kredibilitet kosovskog premijera i njegovih najblizih saradnika. U poslednjem izvestaju Instituta Keston: "Serija napada uoci pravoslavnog Vaskrsa" (31. maj 2002) zabelezeno je nekoliko incidenta koji su se desili samo u vreme vaskrsnjih praznika. U ovim incidentima mete albanskih ekstremista su bile srpske pravoslavne svetinje i monastvo. Srpska pravoslavna eparhija rasko-prizrenska je ove napade dokumentovala izvestajima i fotografijama zahtevajuci pojacanu zastitu UNMIKa i KFORa.

Zbog poslednjeg niza napada episkop Artemije je pisao komandantu KFORa generalu Valentenu 15. maja 2002. godine ostro protestujuci zbog napada na Pravoslavnu crkvu i njeno svestenstvo. Vladika je posebno izrazio svoje gnusanje zbog nedavnog sknavljenja pravoslavnog groblja u Piskotama kod Djakovice. U svom pismu gen. Valentenu Episkop Artemije je zakljucio: "Mogu samo da Vas uverim da ovi vandalski akti predstavljaju deo sire strategije koja treba da

obeshrabri povratak srpskih izbeglica i doveo je promene kulturnog identiteta regiona koji je poznat sirom sveta po svojim vrednim srpskim pravoslavnim svetinjama. Promenom ne samo etnickog, vec i kulturnog identiteta, lideri kosovskih Albanaca zele da ubrzaju proces nezavisnosti Kosova i Metohije koje bi u sustini bilo "drzava" skrojena po meri albanskog naroda.

Takodje imam ozbiljne sumnje da lokalni opštinski odbori kojim dominiraju Albanci tolerisu ove napade ili ih cak ponekad i podsticu."

Zaista je tesko poverovati da g. Avdiu i kancelarija kosovskog premijera nisu obavesteni da se nastavlja kampanja protiv Srpske pravoslavne crkve na Kosovu i Metohiji. Zato ova njegova najnovija izjava ne moze biti shvacena drugacije vec kao pokusaj da se prikrije istina od javnosti, posebno one na Zapadu, i vrlo tezak polozaj pravoslavnog srpskog naroda na Kosovu i Metohiji predstavi kao povoljan. Karakterisanje saopštenja nase eparhije kao "dezinformacija i propaganda" baca razocarujucu senku na nedavne ohrabrujuce izjave i korake nekih politickih predstavnika kosovskih Albanaca i g. Avdiua dovodi na pozicije ekstremizma i netolerancije. Sa takvim stavovima predstavnici kosovske vlade ce tesko doprineti izgradnji poverenja medju zajednicama u Pokrajini.

Protosindjel Sava (Janjic)

Pravoslavna Eparhija rasko-prizrenska, Manastir Visoki Decani

10.000 GODINA ZA POVRAK SRBA NA KOSOVO SADASNJIM TEMPOM

Beograd - Sef kancelarije UNMIK-a za povratak na Kosovo Endriju Vitli rekao je u petak uvece da je ta misija dosla do saznanja da nestali u Pokrajini najverovatnije "vise nisu sa nama".

Vitli je na tribini o polozaju Srba na Kosovu u organizaciji Saveznog sekretarijata za vere rekao da je UNMIK do takvih saznanja dosao nakon "dugih istrazivanja" u saradnji sa vlastima Srbije. Dodao je da ta saznanja jos treba proveriti, ali da "ljudima ne treba davati laznu nadu". Predstavnik UNMIK-a je u beogradskom Etnografskom muzeju kazao da medjunarodna administracija nema saznanja o postojanju "zatvorenika u tajnim logorima" u Pokrajini.

Na izlaganje Vitlija, reagovao je sef Koordinacionog centra za Kosovo Nebojsa Covic koji je naveo da se nikome ne sme davati lazna nada, ali da se ona nikom ne sme ni oduzeti. "Niko se ne moze proglasavati mrtvim dok se to ne dokaze. I niko ko je pocinio zlocin nece se izvuci bez kazne", porucio je Covic. Covic je kazao da Vitli nije zaduzen za policijske istrage u UNMIK administraciji, ali je naveo da medjunarodna policija nije resila gotovo nijedno ubistvo kosovskih Srba od 1999. godine kada su u Pokrajini usle snage medjunarodne zajednice. On je dodao da se za dva meseca na Kosovo vratilo 800.000 Albanaca, dok se za tri godine tamo vratio zanemariv broj Srba.

Vitlijevo izlaganje izazvalo je burnu reakciju predstavnika Udruzenja porodica kidnapovanih i nestalih kosovskih Srba koji su od predstavnika UNMIK-a trazili da budu uhapsene ubice njihovih rodjaka "kada je vec priznao da su oteti ubijeni".

Prema zvanicnim podacima, na Kosovu je pre i posle bombardovanja SRJ, nestalo 1.300 Srba.

Predsednik Zajednice Srba sa Kosova Ranko Djinic rekao je da se za tri godine na Kosovo vratilo samo 127 Srba. Djinic je kazao da ce, ako se takav tempo odrzi, svim raseljenim Srbima biti potrebno 10.000 godina da se vrata na Kosovo.

POKUSAJ POVRAK VELIKE GRUPE SRBA NA KOSOVO 28. JUNA

Nis -- Predsednik Odbora za povratak raseljenih Srba na Kosovo Miroslav Solevic najavio je u petak u Nisu da ce vise od deset hiljada Srba pokusati 28. juna da se vrati u tu pokrajinu. Solevic je agenciji Beta rekao da ce se "grupa od 12.000 do 16.000 Srba" okupiti 27. juna u Rudaru, odakle ce narednog dana krenuti u Merdare, u nameri da stignu u Pristinu. On je izrazio uverenje da ce raseljeni Srbi "zatvoriti sve punktove" koji vode ka Kosovu, naglasivsi da ce se truditi da sve prodje u miru. "Ne namarevamo da izazovemo nikakve incidente, trudicemo se da sve prodje u miru", rekao je Solevic i dodao da raseljeni Srbi na taj nacin zele da skrenu paznju medjunarodne zajednice na svoj tezak polozaj i neresavanje problema njihovog povratka.

Zahtev kosovskih izbeglica na mitingu u Kraljevu

DO JESENI U DOMOVE

Kraljevo, juna

- Zahtevamo masovan i organizovan povratak na svoja ognjista u toku ove godine, najkasnije do 15. septembra. U protivnom, sami cemo se masovno vratiti, bez obzira na cenu. Odgovornost za to snosice UNMIK, Evropska unija i sve ostale institucije medjunarodne zajednice, koje su mogle i morale da ucine vise za nas povratak, zakljucak je mitinga raseljenih kosovskih Srba odrzanog danas u podne na Trgu Srpskih ratnika u Kraljevu.

Vise hiljada kosovskih Srba, bucno protestujuci, trazilo je od vlada zemalja koje imaju svoje zone odgovornosti u juznoj srpskoj pokrajini, da "izvrse ozbiljan pritisak na Albance kako bi se zaustavilo etnicko ciscenje i sprecili zlocini kojima su izlozne manjinske zajednice na Kosovu i Metohiji.

Zahtevano je i rasvetljavanje sudbine 1300 kidnapovanih i nestalih Srba i "hapsenje zlocinaca OVK", koji se sada nalaze na celu navodno demokratskih kosovskih institucija i vlasti".

Izjava savetnika za pitanja povratka u uredu sefa UNMIK-a

SOLEVICEVE NAJAVE KONTRAPRODUKTIVNE

Pristina, juna

Najave predsednika Odbora za povratak raseljenih Srba na Kosovo Miroslava Solevica da ce vise od deset hiljada Srba 28. juna pokusati da se vrati na Kosovo besmislene su i kontraproduktivne, izjavio je danas savetnik za pitanja povratka u uredu sefa UNMIK-a Nenad Radosavljevic.

"Pitanje povratka je previse ozbiljno da bi se ovakvim potezima, ovakvim nacinom i licnom promocijom u medijima odredjeni ljudi velicali. Oni time smanjuju sanse ljudi da se vrate, odnosno slabe one koji ozbiljno rade na tom pitanju", rekao je Radosavljevic za pristinski radio "Blu skaj" na srpskom jeziku.

On je dodao da ce "takvi potezi imati posledice na povratak raseljenih" i da u Koordinacionom centru Srbije, UNMIK-u i UN ima "mnogo ozbiljnih ljudi" koji rade na tome da ove godine zaista dodje do povratka raseljenih "na pravi nacin".

Radosavljevic je naveo da skupove koje organizuju raseljeni u Srbiji, kako bi ukazali na svoj tezak položaj, neki ljudi zloupotrebljavaju i koriste za licnu promociju, a nemaju nikakve istinske namere u vezi s povratkom Srba.

Prema oceni Nenada Radosavljevica, uloga albanskih lidera na Kosovu u procesu povratka raseljenih Srba je u svakom slucaju pozitivna ukoliko se oni ukljuce u akciju koju sprovode UN, UNMIK i vlada Srbije i podrze je.

IVANOVIC: ODLOZITI POVRATAK ZA SEPTEMBAR

Kraljevo, juna

Clan Predsednistva Skupstine Kosova i Metohije iz srpske koalicije "Povratak" Oliver Ivanovic ocenio je danas, u izjavi Tanjugu, da bi raseljeni kosovski Srbi, koji najavljuju masovni povratak na Kosovo, trebalo da odloze tu akciju do septembra.

Isticuci da je izbor srpskog ministra koordinatora u vladi Kosova i Metohije i savetnika u Kabinetu Mihaela Stajnera obavljen "tek nedavno", Ivanovic je ocenio da ti srpski predstavnici "nisu imali vremena da ucine bilo kakav pomak" u poboljsanju situacije za Srbe u Pokrajini.

"Zbog toga bi trebalo dati vremena i gospodinu stajneru i novoj vladi i nasim ljudima u vladi Kosova i Metohije da naprave nekakav znacajan pomak", rekao je on.

RASELJENI SA KOSOVA I METOHIJE ZOVU STAJNERA NA MITING

Kraljevo -- Predsednik Saveza udruzenja nevladinih organizacija sa Kosova i Metohije Miladin Kostic pozvao je u petak sefa UNMIK-a Mihaela Stajnera na subotnji miting raseljenih sa Kosova pod nazivom "Povratak u zavicaj". "Zavicaj zove raseljene, a mi zovemo Stajnera koji je duzan da sprovodi rezoluciju Saveta bezbednosti broj 1244 i placen je za to da stvori uslove za povratak Srba i ostlih nealbanaca na Kosovo i Metohiju", rekao je Kostic na konferenciji za novinare u Kraljevu. On je rekao da ocekuje da ce mitingu u centru Kraljeva prisustvovati izmedju pet i deset hiljada ljudi, dodavsi da bi broj bio i veci da se ne radi o populaciji koja je u teskom materijalnom položaju.

POVRATAK MIROSLAVA SOLEVICA

Miroslav Solevic, nekadasnji lider kosovskih Srba i aktuelni predsednik Odbora za povratak Srba na Kosovo i Metohiju, medjutim, smatra da bi raseljeni Srbi trebalo manje da razmisljaju o poboljsanju uslova zivota u izbeglickim kampovima po Srbiji, a vise o svom povratku na Kosovo. Podsecajuci da se za skoro tri godine na Kosovo vratilo samo 150 Srba, Solevic najavljuje i konkretnu akciju u organizaciji "njegovog" Odbora za povratak.

"Prema dosadasnjim dogovorima, 10 do 12 hiljada Srba raseljenih sa Kosova i Metohije 27. juna ce se okupiti u Rudaru. Vec sutradan, 28. juna, krenucemo organizovano na prelaz Merdare, sa namerom da odemo do Pristine. Planirmao takodje da tog dana zatvorimo i sve druge prelaze na administrativnoj granici ka Kosmetu. Verujemo da ce ovakva akcija ubediti domacu, ali i medjunarodnu javnost u nasu resenost da se vratimo na Kosmet, na sta po Rezoluciji UN 1244 imamo pravo. Mi ne zelimo da izazivamo bilo kakav incident vec samo da skrenemo paznju javnosti na problem povratka, koji se vec godinama ne resava. Ne bi bilo dobro ni da predstavnici medjunarodne zajednice na Kosmetu reaguju nervozno", kaze Solevic.

On smatra da ce posle "marsa Srba na administrativnu granicu ka Kosmetu" i sef misije Unmik Mihael Stajner, koji je "najneraspolozeniji prema povratku Srba u Pokrajinu", poceti da reaguje drugacije. Prema njegovim recima, kosovski Srbi veruju da ce na ovaj nacin "probuditi" i "nasu drzavu", koja sporo resava problem povratka nealbanaca na Kosovo. On kaze da je Odbor za povratak Srba na Kosovo i Metohiju vec najavio svoju akciju predsedniku SRJ Vojislavu Kossunici i srpskom premijeru Zoranu Djindjicju, ali da od njih nije dobio nikakav odgovor. Sef Koordinacionog centra za Kosovo i Metohiju Covic je, prema Solevicevim recima, ocenio da je zahtev za povratak Srba na Kosovo "legitiman", ali da taj centar zvanicno ne moze stati iza ovakve akcije.

"Iza nas stoji jedino Srpska pravoslavna crkva jer nam je patrijarh srpski, gospodin Pavle pruzio podrsku i obecao da ce 28. juna krenuti sa nama. Mada svaka akcija ovog tipa mora imati politicku pozadinu, tvrdim da iza nje ne stoji ni jedna politicka stranka. Ni od koga nismo dobili politicku ili neku drugu podrsku. Odsustvo politicke podrške u jednoj ovakvoj, vaznoj akciji je, cini mi se, rezultat politickog sukoba u DOS. Svi oni se bave sobom i mere svoje postupke. Pritom kao da nisu svesni koliko je taj sukob stetan po drzavu, a i po Srbije sa Kosova", tvrdi Solevic.

Povodom najave masovnog povratka Srba na Kosovo 28. juna i blokade medjunarodnog puta Nis-Sofija nije se zvanicno oglasila ni jedna politicka stranka. Blokadu je javno i konkretno podrzao samo niski SPO, koji je saopstio da podrška "nije politicke prirode", vec "pomoc onima kojima je to najpotrebnije". Ucesnici blokade iz ove stranke su, medjutim, uz podrzavanje zahteva raseljenih Srba istakli: sopstveni hitni i vanredni izbori na svim nivoima u Srbiji.

Raseljeni Srbi sa Kosova, koji su odlucili da skrenu paznju na sopstvene probleme tako sto ce koloni vozila dugoj tri kilometra napraviti problem, utisak je, uglavnom nisu brinuli politicke brige. "Oko izbeglickog centra u Secanici su vukovi i druge zveri. Najblizi telefon je udaljen dva kilometra, a medju nama ima ljudi na dijalizi i dece koja boluju od epilepsije", rekli su neki od njih. "Kod nas nije nista bolje. Nalazimo se u sumi, izvan saobraćajnica. Nemamo ni grejanje. Meso nismo probali tri godine", kazu njihove kolege, smestene u izbeglickom kampu u Sicevu. "Zar su ovakve stvari politika?", opet je upitao Slobodan Samardzic, koji je, kaze, iz Pristine pobegao "samo u gacama". Izgleda da jeste, bar

u onim nesrećnim željama, koje imaju previše ljudi kojima su ostale "samo gace" i "nosilaca javnih funkcija", koji precesto ponavljaju: sve je politika.

Zorica Miladinovic

Sednica Skupštine Kosova bice održana 13. juna

OČEKUJE SE IMENOVANJE MINISTRA POLJOPRIVREDE

BEOGRAD - Predsedništvo Skupštine Kosova zakazalo je prekjuce sednicu Skupštine za 13. jun. Jedna od tacaka dnevnog reda skupštinskog zasedanja bice imenovanje ministra poljoprivrede iz redova koalicije "Povratak" Gorana Bogdanovica.

Osim ovoga, predvidjena je i rasprava o privatizaciji. Predsedništvo je odbilo predlog koji je stigao iz kancelarije sefa UNMIKa Mihaela Stajnera da na plenarnoj sednici Skupštine premijer i clanovi Vlade poloze svecanu zakletvu, s obrazloženjem da je vreme svecanih sednica je prošlo, a da je doslo je vreme za usvajanje zakona.

Medjunarodna zajednica ce imenovati savetnike u skupštinskim komisijama, ali vecina clanova predsednistva smatra da oni nece imati velika ovlasčenja, te da se nece mesati u rad komisija.

Radikalizacija izbeglih Srba sa Kosova

REVOLT I POLITIKA

Do djavola, zivimo ko psi. Sada trazimo da se to promeni. Zar je to politika? - upitao je Slobodan Samardzic, izbegli Srbin iz Pristine, sa privremenim mestom boravka u izbeglickom centru u Secanici, koji je pocetkom ove sedmice ucestvovao u blokadi medjunarodnog puta Nis - Sofija.

Ovaj gnevni covek bio je u drustvu jos 200 raseljenih Srba, koji su 12 casova drzali u blokadi ovu saobracajnicu na ulazu u Sicevacku klisuru. Vozace su na tom mestu docekiivali transparenti "Zasto nas je drzava zaboravila", "Hocemo kuci" i "Covicu lopove". Iza transparentata je stajao poneki robusni, kratko podsisani momak u trenerci. Bilo je, medjutim, i staraca i zena sa decom u narucju. Uprkos evidentnom revoltu, koji se povremeno "pipao" u vazduhu, novinari su komentarisali da blokada izaziva, pre svega, gorak i opor utisak. Izazivali su ga lose obuceni ucesnici blokade, njihove uglavnom apaticne reakcije i prazni pogledi.

Iako je istog dana pred ponoc, u razgovoru sa sefom Koordinacionog centra za Kosovo i Metohiju, Nebojsom Covicem u Niskoj Banji, dogovoreno da se blokada ukloni, predstvnici Udruzenja za zastitu interesa i povratak Srba na Kosovo i Metohiju "Velika Srbija", koji su bili organizatori ovog vida protesta, rekli su da je on "samo zamrznut". Prema recima predsednika Udruzenja "Velika Srbija" Slavise Petkovica, sef Koordinacionog centra je obecao da ce predstavnike Udruzenja pozvati na hitan sastanak tog Centra, na kojem ce se razgovarati o zahtevima ucesnika blokade: poboljsanju uslova zivota u kolektivnom smestaju i strategiji povratka raseljenih Srba na Kosovo. Petkovic je dodao da je zbog ovakvih obećanja Udruzenje "zamrzlo" i zahtev da Covic podnese ostavku i krivicno odgovara zbog navodne zloupotrebe sredstava koje je taj Centar dobio za resavanje takozvanog srpskog pitanja na Kosovu.

- Mi zelimo da znamo kako je potroseno 50 miliona DEM koje je, prema podacima republickog Ministarstva finansija, Koordinacioni centar dobio za godinu i po dana - rekao je Petkovic pre razgovora sa Covicem i dodao da raseljeni Srbi sa Kosova "ne vide nikakav efekat" utroska tolikog novca.

"Prozvani" Covic je, pak, posle sastanka kazao da je do ovog protesta doslo zbog "lose medjusobne informisanosti i komunikacije". On je objasnio da "oni koji su duzni da preduzmu konkretne mere u izbeglickim centrima, kako bi u njima poboljsali uslove zivota" to nisu ucinili, vec su manipulisali stanovnicima tih centara, govoreci im da ce do septembra centri biti zatvoreni, a oni prisilno vraceni na Kosovo. Kao da neko namerno podbunjuje taj jadni i napaceni narod, rekao je Covic. Pritom je ocenio da blokada puta Nis-Sofija "nije politicke prirode", ali da je moguće da je "neko hteo da je iskoristi u politicke svrhe". I zahtev za mojom smenom je pokusaj strancarenja izvesnih licnosti koje to rade iz licnih interesa, zakljucio je sef Koordinacionog centra za Kosovo, odbijajuci da precizira koje su to "licnosti".

ZLOUPOTREBA HUMANITARNE POMOCI

U vreme zaključenja ovog izdanja (prošli četvrtak), predsednik Udruzenja "Velika Srbija" Petkovic je vec putovao na obećani sastanak Koordinacionog centra za Kosovo i Metohiju, na kojem bi trebalo da pocnu da se ostvaruju dogovori sa sastanka u Niskoj Banji. Petkovic je pred put za Beograd rekao da ocekuje da predstavnici Centra, Visokog komesarijata za izbeglice i Crvenog krsta donesu konkretne odluke o poboljsanju uslova zivota u izbeglickim kampovima u celoj Srbiji. On je dodao da takodje ocekuje da vec na ovom sastanku bude smenjen niski poverenik Visokog komesarijata za izbeglice Zoran Stefanovic, protiv koga ce Udruzenje "Velika Srbija", odmah nakon smene, podneti krivicnu prijavu zbog mita i korupcije.

Imamo pun kofer dokaza da dobar deo humanitarne pomoci koja je upucivana izbeglickim centrima u Nisu uopste nije stizala do izbeglica, kazao je Petkovic optuzujuci jos Stefanovica da je od izbeglica navodno "uzimao po 500 DEM za promenu smestaja". On je dodao da ocekuje da zapocnu i razgovori o strategiji povratka kosovskih Srba na svoja ognjista u Pokrajini.

"Uprkos cinjenici da su se nasem protestu pridruzili i predstavnici niskog Srpskog pokreta obnove, odgovorno tvrdim da on nema nikakvu politicku pozadinu. Pozvali smo sve stranke da podrze nase zahteve, koji su potpuno legitimni, posto je njihovo ispunjenje obećala kako nasa drzava, tako i medjunarodna zajednica. Na takav poziv odazvao se SPO i ponudio ucesce i pomoc, ne zloupotrebljavajuci, pritom, nas skup, na kojem nije bilo nikakvih stranackih obeležja. Izvesno je da iza nasih akcija ne stoji ni bilo koja druga stranka. Politicku pozadinu im pripisuju Stefanovic i ljudi slicni njemu. Mi smo izgubili sve, preziveli licne tragedije i zivimo u nepodnosljivim uslovima.

Neposteno je i nemoralno mesati politiku u nasu muku i jad", kaze Petkovic i dodaje da "samo u Nisu" zivi oko 15 hiljada raseljenih kosovskih Srba, od kojih je oko tri hiljade smesteno u kolektivnim centrima, u kojima su uslovi za zivot "neljudski".

Predstavnik Pakta za stabilnost jugoistocne Evrope

RESITI PROBLEME RASELJENIH

Ne moze biti stabilnosti u ovom regionu dok se ne resi problem izbeglica i raseljenih lica, istakao je juce Soren Jesen Peterson, predsednik Komiteta za izbeglice Pakta za stabilnost jugoistocne Evrope.

Petersen je, pozdravljajuci nacionalnu strategiju koju je donela vlada Srbije, ocenio da je rec o korisnoj platformi koja ce doprineti da se isprave nepravde u ovom delu Evrope.

Pakt za stabilnost zeli da obezbedi politicku podrsku i finansijsku pomoc za resavanje problema izbeglica i raseljenih lica u Jugoslaviji i susednim zemljama, dodao je on.

Sustina je da se osiguraju smestaj, penzije i zaposlenja, kao i normalna komunikacija ljudi na ovom podrucju, naglasio je Peterson u emisiji "Povratak" na RTS 2.

Reagovanja na svedocenje Sukri Buje u Haskom tribunalu

SRPSKE PARTIJE NISU IMALE PARAVOJSKU

BEOGRAD - Kome se sudi u Haskom tribunalu, Slobodanu Milosevicu i njegovoj politici, ili srpskom narodu, pitanje je koje se cesto od 12. februara, kada je pocelo sudjenje bivsem predsedniku Srbije, a potom i Jugoslavije, Slobodanu Milosevicu. Portparol Tuzilastva Florans Artman kaze da to nije tacno i da se sudi samo Milosevicu.

Ovo pitanje, medjutim, ponovo je aktuelizirano posle tvrdnje svedoka Tuzilastva, bivseg komandanta OVK u Racku Sukrije Buje, da su svi srpski politicari imali svoje paravojne formacije koje su slali na Kosovo.

Prvi je reagovao predsednik SRJ i DSS dr Vojislav Kostunica rezima da bi nove demokratske vlasti u celini morale najodlucnije da reaguju na opasne tvrdnje izgovorene u Tribunalu, i da "nema ni pola koraka od optuzivanja celog naroda, odnosno od teze o kolektivnoj srpskoj krivici".

"Glas" je zabelezio i reagovanje predsednika OO DSS Pristine Dragana Lazica da ova stranka nije imala nikakve paravojne formacije i da su oni na Kosovu i Metohiji delovali samo na politickom planu.

- Za razliku od nas Albanci su delovali na vojnom i politickom planu. OVK je imala svoje vojno i politicko krilo i to je opsetapoznata cinjenica - kaze Lazic.

U sudnici Haskog tribunala cesto su pominjane i Arkanove paravojne formacije.

- Srpska dobrovoljacka garda demobilisana je 1995. godine, a svo nase naoruzanje predali smo VRS. Tvrdnje takozvanih komandanata takozvane OVK su netacne. Nelogicno je i da na Kosovu i Metohiji budu bilo cije paravojne formacije kada za tim nije bilo potrebe jer su pripadnici VJ i policije za nekoliko nedelja razbili OVK. Iskreno se nadam da ce uskoro izaci na videlo da su Albanci ti koji su cinili zlocine, da su proterivali i ubijali Srbe na Kosmetu i da ce njihovi komandanti odgovarati - kaze predsednik SSJ Borislav Pelevic.

I predsednik Pokrajinskog odbora Nove demokratije Kosova i Metohije za vreme rata Miodrag Maksimovic negira tvrdnju Buje. - Nova demokratija nije imala nikakve paravojne formacije. Kategoricno tvrdim da su na Kosovu i Metohiji dejstvovali samo pripadnici legalne VJ i MUP-a Srbije - tvrdi Maksimovic.

Slicno su reagovali i funkcioneri ostalih politikih partija, od kojih su mnogi ucestvovali u ratu, ali iskljucivo u jedinicama VJ, kao mobilisani, ili dobrovoljci. Niko ne negira da je u ratu ucestvovao veliki broj mobilisanih, ali smatraju da je u uslovima ratnog stanja normalno braniti svoju zemlju.

Bombe nisu videli, ali jesu paravojsku

Sagovornici "Glas" jednoglasni su u razmisljanjima da se u sudnici Haskog tribunala od svedoka cuju brojne neistine. Sto se tice tvrdnji Buje i ostalih svedoka da su na Kosmetu delovale paravojne snage primecuju da ljudi koje je pozvalo Tuzilastvo iznose brojne neistine, pa cak negiraju i cinjenicu da je bilo bombardovanja. Pelevic, na primer, primecuje da svedoci nisu videli bombardovanje, ne znaju sta je radila i gde se nalazila OVK, ali su zato videli srpske paravojne jedinice, iz podruma su gledali sta se desava u brdima i slusali dogovore srpskih snaga

NOVICKI: NEUMESNO MESANJE ALBANACA

Pristina - Ombudsman za Kosovo Mark Novicki smatra da Albanci ne treba da se mesaju u program povratka prognanih Srba na Kosovo. "Apsolutno je neumesno da se albanski kosovski politicari mesaju u bilo kakvu raspravu u vezi sa programom povratka izbeglih Srba na Kosovo", izjavio je Novicki u Kosovskoj Mitrovici. Novicki je ocenio da je saradnja izmedju etnickih zajednica na Kosovu losa i da u pokrajini jos nema multietnicnosti.

PORODICE KIDNAPOVANIH PROTESTOVALE U GRACANICI

Gracanica - Nekoliko stotina clanova Udruzenja porodica nestalih i kidnapovanih lica sa Kosova protestovalo je u petak u centru Gracanice.

Oni su zahtevali od medjunarodne uprave i vlasti u Beogradu da ucine konkretne korake u cilju rasvetljavanja sudbine oko 1.300 kidnapovanih Srba i drugih nealbanaca. Kako javlja dopisnik Radija B92, obracajuci se prisutnima, clan Udruzenja porodica nestalih i kidnapovanih sa Kosova Ranko Perinic procitao je pismo upuceno predsedniku SRJ Vojislavu Kostunici i predsedniku Koordinacionog centra za Kosovo Nebojsi Covicu, u kome se, izmedju ostalog kaze: "Porodice ne mogu i nece oprostiti svim onim koji nista nisu preduzeli i nista ne preduzimaju da se sazna i resi sudbina 1.300 kidnapovanih i nestalih lica. Cetiri godine mi trazimo od medjunarodne zajednice da nam vrati nase nejmilije. Mi

više suza nemamo, jer su presusile, a ne znamo dokle će to trajati".

Na kraju protestnog skupa najavljeno je da će, ako aktuelna vlast u Beogradu ne preduzme konkretne korake u rasvetljavanju sudbine kidnapovanih i nestalih lica srpske nacionalnosti, ovo udruženje inicirati akciju prikupljanja potpisa za ostavku visokih zvaničnika Koordinacionog centra za Kosovo. Protest u Gračanici obezbeđivala je policija UNMIK-a.

COVIC RAZGOVARAO SA JENSEN-PETERSONOM O IZBEGLICAMA

Beograd - Predsednik Koordinacionog centra za Kosovo i Metohiju Nebojsa Covic i predsedavajući Upravnog komiteta za pitanja izbeglica Pakta za stabilnost Soren Jensen-Peterson u danasnjim razgovorima zaključili su tokom razgovora u petak da je sadašnji položaj prognanih i interno raseljenih lica sa Kosova i Metohije izuzetno težak problem, koji može prerasti u humanitarnu katastrofu.

"Obostrano je zaključeno da ovaj problem ukoliko se ne bude brzo rešavao može prerasti u humanitarnu katastrofu, koja bi predstavljala opasnu pretnju po ukupnu stabilnost u regionu", kaže se u saopštenju posle sastanka. Jensen-Peterson je rekao da će ovo pitanje biti prioritet u njegovom radu i da već preduzima sve potrebne napore u cilju maksimalne mobilizacije pomoći za prognanike, saopštio je Koordinacioni centar.

DACI: UNMIK TOLERISE PARALELNE STRUKTURE NA SEVERU KOSOVA

Pristina - Predsednik Skupštine Kosova Nedžad Daci izjavio je u petak uveče da nesporazumi kosovskih institucija i UNMIK-a nemaju negativnu konotaciju, već su u funkciji rešavanja problema u Pokrajini.

Daci je u intervjuu privatnoj pristinskoj Radio-televiziji 21 ocenio da su prva tri meseca rada Skupštine Kosova bila veoma teška, ali su kancelarije stranih zemalja pružile veliku pomoć njenoj konsolidaciji, ističući posebno američku kancelariju u Pristini i njenog šefa Džona Menzisa.

Daci je ocenio da je dosadašnji rad UNMIK-a bio uspešan, dok je kao glavnu primedbu naveo da Misija nije izvršila glavne zadatke koje je preuzela Rezolucijom 1244 Saveta bezbednosti UN i Ustavnim okvirom Kosova, za očuvanje teritorijalne celovitosti. Prema njegovim rečima, na Kosovu i dalje funkcionisu paralelne strukture koje finansira Beograd. UNMIK je bio mnogo blaži u tolerisanju paralelnih struktura Srbije na severu Kosova i u srpskim enklavama koje, kako je kazao Daci, stete imidžu ne samo Kosova i demokratski izabranim institucijama, već i međunarodnoj zajednici.

Suzan Manuel demantuje kosovsku televiziju

NEMA "TAJNOG PLANA" ZA MITROVICU

London, 8. juna (Tanjug)

Portparol Misije UN na Kosovu i Metohiji (UNMIK) Suzan Manuel demantovala je danas izveštaj Radio-televizije Kosova da je međunarodna administracija pripremila "tajni plan" za rešenje problema u podeljenoj Kosovskoj Mitrovici, tvrdeći da je njena izjava pogrešno prevedena na albanski jezik.

"Niko nikada nije upotrebio termin 'tajni plan' a svaka tvrdnja da sam to ja kazala je neosnovana", izjavila je ona za Bi-Bi-Si i dodala da šef UNMIK-a Mihael Stajner "pitanje Mitrovice nije do sada komentarisao".

Bi-Bi-Si podseća da je pre tri dana preneo izjavu Suzan Manuel datu Radio-televiziji Kosova u kojoj se portparol UNMIK osvrće na izveštaj Međunarodne krizne grupe. Novinar iz Radio-televizije Kosova je, kako navodi londonski radio, prenoseći izjavu Manuelove u centralnoj emisiji dnevnik, rekao: "Samo dan posle objave izveštaja Međunarodne krizne grupe koja optužuje UNMIK da dozvoljava podelu Kosova, portparol UNMIK-a Suzan Manuel najavila je tajni plan šefa UNMIK Mihaela Stajnera o integraciji severnog dela Kosova".

Na pitanje Bi-Bi-Sija kako je moguće da ona tvrdi da nije upotrebila reč "tajni plan", a da kosovska televizija prenese tako nešto u centralnoj emisiji dnevnika, Manuel je izjavila:

"Radio-televizija Kosova je pogrešno prevela moju izjavu na albanski jezik i to se ovde desava sve vreme, posebno u albanskim medijima", kaže Manuel, ali i dodaje da ne treba praviti razliku između medija koji program emituju na albanskom i srpskom jeziku.

I ostali portparoli UNMIK-a se slazu sa ovom konstatacijom i dodaju da lošeg tumačenja izjave ima gotovo posle svake UNMIK pres-konferencije.

Drugi pisu: "Pravda" (Moskva)

KOSOVO: PODELA U PORODICI?

Pre neki dan, kako je javio Bi-Bi-Si, Međunarodna krizna grupa ostro je kritikovala civilnu administraciju Ujedinjenih nacija na Kosovu. U celini, izveštaj grupe nije sadržao ništa novo. Navodi se da su predstavnici Ujedinjenih nacija u ovom regionu odgovorni za podelu Kosova na srpsku i albansku enklavu.

U izveštaju postoji i jedan interesantan detalj. Kako se pokazalo, trenutna situacija u regionu nije rezultat agresivne albanske zajednice čiji je cilj da Srbe istera sa Kosmeta, već politike Beograda. Eksperti Krizne grupe kažu da se administracija Ujedinjenih nacija nije na adekvatan način oduprla "sve većem uticaju Beograda na severne delove Kosova naseljene Srbima".

Kaže se da je Beograd "finansirao grupe" koje su se sukobile sa policijom Ujedinjenih nacija. Uprkos rezolucijama Ujedinjenih nacija, srpske vlasti "i dalje drže pod kontrolom obrazovanje, zdravstvo i sektor sudstva u severnom delu Kosova".

Međunarodna krizna grupa zaključuje da pomenute činjenice "podrivaju efikasnost razgovora" o budućnosti Kosova. Zaista, Albanci koji postuju zakon zeljno isčekuju razgovore, dok Srbi nastoje da ih osujete.

Dozvolite mi da vas podsetim na jedan detalj koji može da posluži kao primer: 23. maja kada su skupštine usvojile

rezoluciju koja je umanjila znacaj jugoslovensko-makedonskog sporazuma o granicama, kosovski Albanci nisu hteli cak ni da saslusaju misljenje srpskih poslanika o ovom problemu. Zato su, u znak, protesta zbog takvog stava, srpski poslanici napustili skupstinsku salu. Potpuno je jasno da lideri etnickih Albanaca preziru iz dna duse zakon i ustavne norme.

Ovi "pregovaraci" koriste sva raspoloziva sredstva da ostvare svoje separatisticke ciljeve. Da li su moguci ikakvi razgovori sa Rugovom, takozvanim "uzdrzanim" albanskim Dudajevom (cecenski komandant)?

Makedonski premijer Ljupco Georgijevski, posle usvajanja pomenute rezolucije na Kosovu, rekao je da Republika Makedonija nece voditi nikakve pregovore sa tim ljudima, jer to vise nema nikakvog smisla. Takodje je receno da je Makedonija bila u stanju "hladnog rata" sa Kosovom. Ponekad, izvestaji i izjave "medjunarodne zajednice" separatistima ovog regiona daju carte blanche.

SRBI IZ KOSOVSKOG POMORAVLJA PODIZU SPOMENIK DZORDZU BUSU

Kosovska Kamenica -- Grupa srpskih intelektualaca iz Kosovskog pomoravlja pokrenula je inicijativu da se u opštini Kosovska Kamenica podigne spomenik americkom predsedniku Dzordzu Busu, kao najvećem borcu protiv svetskog terorizma. Inicijator ove akcije Trajan Petkovic rekao je Radiju B92 ce spomenik biti visok 35 metara i da ce njegovu izgradnju finansirati Srbi iz opština Kosovska Kamenica, Vitina, Novo Brdo i Gnjilane, ali i Srbi iz dijaspore. On je najavio da ce kamen temeljac za spomenik zvanično biti položen posle Vidovdana, dok ce na ovaj praznik ponovo biti postavljen spomenik Knezu Lazaru u selu Ropotovo. Trajan Petkovic nam je objasnio kako je dosao na ideju da podigne spomenik Dzordzu Busu: "Posto nam je pre tri godine oduzet spomenik Knezu Lazaru i prebacen na cuvanje u americku bazu u Gnjilanu, na ideju glumaca amaterskog pozorista u Gnjilanu i Srpskog veca iz Gnjilana pokrenuli smo akciju da vratimo spomenik privremenog karaktera u selu Veliko Ropotovo. Posto se pojavio covek koji se bori protiv terora i terorizma, ja sam pokrenuo inicijativu, zajedno sa pojedinim intelektualcima Kosovskog pomoravlja, da se na neki nacin zahvalimo g. Busu koji je, tako reci, mobilisao celi svet da se bori protiv terorizma. Znate i sami da se na ovim prostorima desavaju takvi incidenti, pa smo hteli da se oduzimo na neki nacin predsedniku Busu", rekao je Petkovic za B92.

Uklanjanje spomenika srpske kulture

PRISTINA - Sef poslanicke grupe Srba u kosovskom parlamentu Rada Trajkovic uputila je notu sefu UNMIK-a i komandantu KFOR-a povodom uklanjanja spomenika Stefanu Nemanji u centru Pristine. U organizaciji Ministarstva za urbanizam u Vladi Kosova ispred zgrade bivseg Instituta srpske kulture u Pristini uklonjen je spomenik Stefanu Nemanji. "Ako taj vandalski cin izvrši jedna institucija Kosova, sta nam onda treba ocekivati od obicnih ljudi", upozorava Trajkovic.

U Klokotu kod Vitine

PRETUCEN STARAC

Vitina, juna

Radoja Savica (74) pretukli su nepoznati napadaci u neposrednoj blizini Klokota, kod Vitine. Starca sa brojnim povredama pronasao je unuk. Americki vojnici KFORa stigli su kasnije. Tesko povredjeni starac smesten je na hirurskom odeljenju u Vranju. Lokalni Srbi protestovali su i trazili da se najhitnije otkriju vinovnici ovog nemilog dogadjaja.

J. V.

TEZAK ZIVOT PROGNAZIKA

Kragujevac, juna

Pomoc koja stize za izbegla i raseljena lica u Kragujevcu je sve manja, a polozaj 16.242 lica sa Kosova i Metohije i 2.300 iz Bosne i Hrvatske je sve tezi.

Prema podacima Poverenistva za izbeglice u Kragujevcu, za smestaj izbeglica je organizovano petnaest kolektivnih centara u kojima stanuje 800 ljudi, za koje su obezbedjeni elementarni uslovi za zivot. Zbog smanjenih donacija i medjunarodne pomoci sledovanja hrane su sve manja.

Poverenik za izbeglice Milan Simonovic kaze da se polozaj izbeglih i raseljenih lica svakodnevno pogorsava, ali da su u najtezem polozaju izbeglice koje su smestene kod privatnika, jer vise nisu u prilici da placaju stanarinu i da obezbede sredstva za zivot.

Isticuci da je u gradu, inace, veoma teska socijalna situacija, Simonovic navodi da svakodnevno dolaze ljudi trazeci smestaj, jer ne mogu da nadju posao i nemaju para za stanarinu. Za njihovu situaciju u Poverenistvu nemaju resenja jer, prema odluci Komesarijata za izbeglice, novi kolektivni centri vise se nece otvarati, vec je cilj da se i postojeći ukinu. Simonovic dodaje da postoje planovi za izgradnju stambenih objekata u Kragujevcu za izbegla i raseljena lica koje bi finansirala medjunarodna zajednica, dok bi Skupština grada odredila lokaciju i obezbedila potrebnu infrastrukturu. Za sada je neizvesno kada ce poceti realizacija ovih projekata i koliki ce biti njihovi smestajni kapaciteti.

Za razliku od ljudi koji su smesteni u kolektivnim centrima, a koji dobijaju jedan topli obrok i suhu hranu, onima koji su smesteni privatno mesечно pripada paket suve hrane i higijenskih sredstava, koje obezbedjuje Crveni krst i medjunarodne humanitarne organizacije. Pravo na ovu pomoc imaju samo deca do deset godina starosti i stari preko sezdeset godina.

Covic posle razgovora sa Elizabet Dzouns

NEMAMO RAZUMEVANJE UNMIK-a

BUJANOVAC (Beta) - Sef Koordinacionog centra za Kosovo i Metohiju Nebojsa Covic izjavio je juce da vlasti u Srbiji "nemaju razumevanje" UNMIKa za resavanje problema povratka Srba u pokrajinu, privatizacije i dislokacije srpskih zatvorenika iz zatvora na Kosovu.

On je novinarima, nakon razgovora sa pomocnikom americkog drzavnog sekretara Elizabet Dzouns u Bujanovcu, rekao da su to tri kljucna problema za resenje aktuelne situacije na Kosovu.

Covic je istakao da Koordinacioni centar i vlasti u Beogradu "nece biti dovoljan autoritet da zaustave Srbe kada krenu u ostvarenje zelje da se vrate na svoja ognjista na Kosovu".

"Ako hocemo da resavamo probleme koji postoje na Kosovu, ne mozemo tri godine da koristimo ispraznu retoriku koja nikome nista ne donosi", kazao je Covic, koji je i potpredsednik Vlade Srbije.

Prica o desetogodisnjem Stefanu Petrovicu iz Caglavice kod Pristine koji je odmah po rođenju oboleo od paraplegije

VOLEO BIH DA PORASTEM

Prica o porodici Petrovic iz Caglavice kod Pristine bila bi samo jos jedna od uobicajenih nesrecnih prica Srba sa Kosova, da u njoj ne zivi i desetogodisnji Stefan oboleo od nezlecive paraplegije. Do pre tri godine Petrovici su ziveli u Gusterici nadomak Lipljana odakle se Radojica sa svojom petoclanom porodicom, zbog polaska u skolu malog Stefana, preselio u Caglavicu na stotinak metara od skolske ucionice. Da su sretnija vremena, Stefan bi skolu pohađao u nekoj od specijalnih ustanova, a ovako, vezan za kolica i brata Lazara, prepusten porodici, završava treci razred redovne skole, ali vec razmislja kako ce i gde naredne skolske godine, posebno godinu dana kasnije, posto u Caglavici nema osnovne skole. Ne ide mu se u Novi Pazar, radije bi u neku od skola u Beogradu, a njegovi roditelji se nadaju da ce se savest obrazovno-socijalnih radnika probuditi i da ce neko zakucati na njihova vrata kako bi Stevica imao sretnije i manje mucno detinjstvo od onog koje ima druzeci se sa golubovima, pticama, kucicama Markom i Zoricom, moleci mamu Suncicu da ako ima para kupi "pampers" umesto obicnih pelena, da mu navuce cipele umesto patofni, pizamice i carapice za noge koje ne oseca, da mu tata kupi niza kolica, jer kad padne ne bi morao da zapomaze i zove u pomoc, i loptu da poraste.

Rodjen u Pristini, ali su tek lekari na Institutu za majku i dete u Beogradu utvrdili da ima hipotoniju i atoniju besike.

"Desetog dana primecena je paraplegija", napisali su lekari, a majka Suncica, svesna da njen mezimac nikada neće stati na noge, "ne krivi lekare, moli se Bogu i veruje u ljude da ce joj pomoci da Stevici udovolji. Para nema, niti pomoci. Beda i sirotinja".

Majka Suncica je ostala bez posla, a "suprug Radojica radi kao portir na Matematski fakultet u Krusevac. Primi pet 'iljade dinara, a nas petoro. Stareji Stojan završava osmi, a srednji Lazar sest. Vide kako si druga deca oblaze. Ovd i Caglavici nema kuce koja nije bogata, al' moja deca su stidna. Evo, Stojan 'oce zanat da sto pri završi da moze da si ima dinar. Ali, oni su mi zivi i zdravi, a sa Stefanom muke. Sve znaje. Sve razumije, kao da mu dva'es' leta... Kontrolise si stolicu i mokracu, ali ga ponekad prevari. Krivo mu kad se to dogodi u razred, ali 'vala Bog, deca ga razumeju, posebno uciteljica". Jedina pomoc, kako kaze Suncica, stigla je iz crkve iz Gracanice. Izvesni Amerikanac, kome je ime zaboravila, poklonio je nova invalidska kolica. Stara su potpuno pohabana, pa su na Stefanovim rukicama zuljevi. Zbog nemastine nema para za "pampers" niti za bebi kreme ili "pavlovicevu mast", pa mali Stefan ima podlive na donjim ekstremitetima. Ne jede slatkise niti cvrstu hranu; voli voce i sokove, "a odaklen..."

- Volim skolu. Iz engleskog i muzickog imam peticu, trojku iz srpskog, dvojku iz matematike, ali sam najbolji iz likovno'. Hocu da završim skolu. Voleo bih da imam loptu da igram fudbal i kosarku - da porastem. Moj brat me vozi na igraliste, ali... - uplakan prekida pricu Stefan. - Kad nisam u skoli ili na njivi, uvek sam pored brata. Zao mi je sto ne mogu sa njim na igraliste, sto ne mogu da sa njime sutiram loptu. Ja imam nove patike, a on cesto krijuci od mame kaze: "Daj mi ih", a onda pokusa da ih stavi na svoje noge. Hteo bi, ali... - prica Lazar, ali mu paznju odvlaci Stefan. Krenuo je kolicima da dovede i pokaze nam miljenike - kucice Marka i Zoricu, koji su tu pored njegovog golubarnika. "Strazare", veli, i opominju ga ako neko pokusa da price njegovom golubarniku i njegovim visokoletcima.

Mali golubar

"Golubove gajim od seste godine. Imam letace, tiplere, zemire, djulije; ne volim prevrtace. Pre tri godine uhvatio sam jednog letaca, a onda mi je tata kupio jos jednog i sad imam najbolje u selu. Tatin prijatelj pre odlaska iz Pristine poslaja mi 'mindjuse' i licnu kartu za golubove i jednu knjigu. Svaki dan sedim u golubarniku i brojim koliko jos dana ima da se izlegne pile. Dva'esti dan uznem jaje, stavim na uvo i znam da ce ujutru da se izlegne. Ako ne osetim, onda bacim - vidim da je mucak. Kobac mi u'vatio jedan letac. Gleda sam kako ga gore visoko na nebo uvatija i odnea dole u njivu. Mnogo sam plakao. Mozda bi ga spasija da sam... Ali, moj brat Lazar nije bio kuci", kaze Stefan.

Nedjeljko Zejak

Posle najave prinudnog iseljavanja iz Nemacke 50.000 izbeglica sa Kosova

NAJPRE MILOM, ONDA SILOM

Berlin - Konferencija ministara unutrasnjih poslova 16 nemackih federalnih jedinica, koja se sastala u Bremerhavenu, odlucila je da produzi obustavu prinudnog iseljavanja 50 hiljada izbeglica sa Kosova, ali ne i da im odobri trajni boravak u Nemackoj. Predsedavajući ministarske konferencije, senator za unutrasnje poslove Bremena Kuno Beze, apelovao je na izbeglice, medju kojima ima 30 hiljada Roma, Askalija i Srba, da se dobrovoljno vrate, uz napomenu da ce, vec do kraja godine, poceti i prinudna iseljavanja, ali tek posto se od UNMIK -adobije zeleno svetlo. Konferencija je zakljucila da treba "posebno brizljivo" ispitati da li opasnosti i dalje postoje za izbegle Srbe.

Na pocetku ministarske konferencije, oko 600 Roma je protestovalo pred zgradom u kojoj se odrzavala konferencija.

Predstavnik odruzena Roma iz Hanovera Zimeri Naser je za Berliner cajtung da Romi traze od ministara da stvore uslove za bolju integraciju Roma u Nemackoj. (Sense)

DUSAN BATAKOVIC : VREME ZLOCINA BEZ KAZNI

Pise: Branko VUCKOVIC

VECE za demokratske promene u Srbiji, ciji je predsednik doktor Dusan BATAKOVIC, pokrenulo je pre godinu dana projekat "Suocavanje sa totalitarnom proslascu komunizma u Srbiji i Crnoj Gori: secanja, izmirenje, restitucija" a cilj je rasvetljavanje istorijskih aspekata preuzimanja vlasti 1944. godine i razotkrivanje komunistickih zlocina izvršenih u tom periodu. S obzirom da zrtve brutalne komunisticke odmazde nisu bili samo pripadnici Jugoslovenske vojske u otadzbini, vec i hiljade neduznih gradjana koji se nisu uklapali u ideoloski klise pobednika, predvidjeno je da projekat traje najmanje pet godina kako bi grupa istoricara i novinara obavila ogroman istrazivacki posao na terenu i prikupljanje i izucavanje obimne arhivske dokumentacije. Projekat o stradanju srpske elite nakon Drugog svetskog rata izazvao je veliku paznju domace javnosti, valjda i zbog toga sto je vreme "crvenog terora" po prvi put u posleratnom periodu dobilo naucni tretman.

BATAKOVIC: Smisao ovog projekta nije samo u tome da se na videlo iznesu komunisticki zlocini koji su pocinjani u prvim poratnim godinama i koji su trajali sve do 1958. godine. Smisao nasih napora je da se nas narod, a pre svega mlade generacije, koje imaju potpuno iskrivljenu sliku o proslosti, suoce sa jednim zatamnjanim, a veoma vaznim periodom nase istorije. Samo tako mi mozemo da izvucemo onu pouku iz istorije koja je potrebna svakoj generaciji da ne bi ponavljala, uvek u dramaticnijoj formi, propuste i greske koje su uciniili njihovi prethodnici, kaze dr Dusan BATAKOVIC.

NS: Kakve pouke sadasnje generacije mogu da izvuku iz vremena "crvenog terora" i zlocina koji su bili ideoloski motivisani i planirani?

BATAKOVIC: Veliki americki filozof Santajana rekao je da je "narod koji ne poznaje svoju istoriju osudjen da je ponovi" i ja mislim da je upravo komunizam kriv za ovu seriju zlocina koji su se desili na prostorima bivse Jugoslavije tokom serije ratova za jugoslovensko nasledje od 1991. do 1999. godine. Upravo su komunisticki kadrovi u vojsci i policiji, bez obzira na njihovo etnicko poreklo, bili indoktrinirani time da, ako ucine zlocin u ime ideologije, za njega nece biti kaznjeni sto se upravo desilo 1944, 1945. i ostalih poratnih godina posle uspostavljanja komunisticke diktature u Jugoslaviji. Tako, ako zlocin vrsite u ime nekog viseg cilja koji je pokriven drzavnom ideologijom, onda za njega nikada necete biti kaznjeni. Znaci, zlocin bez kazne! Zato mislim da ce ovaj projekat nasim savremenim, ali i potomcima koji dolaze, dati jednu konacnu lekciju: da se u Srbiji i Crnoj Gori zlocin ne moze vise isplatiti, jer to je jedna opsta civilizacijska vrednost koju smo mi izgubili sa uspostavljanjem komunistickog rezima.

NS: Kako je i koliko taj zlocin bez kazne pocinjen nad civilnim stanovnistvom nakon Drugog svetskog rata uticao na krvave ratne sukobe koji su nedavno besneli na prostorima bivse Jugoslavije?

BATAKOVIC: Da komunizam nije uveo taj nacin, taj pristup i metodologiju ubijanja ideoloskih protivnika, sto se posle kod nas transponovalo samo u neku drugu vrstu sukoba, mislim da ove razmere masovnog zlocina u kojima je, bez sumnje, stradalo hiljade nevinih civila, isto kao sto se to dogadjalo 1945, 1946. i sledecih poratnih godina, ne bi bile moguće. Ne bi bilo moguće da ljudi, smatrajuci da njihov cilj opravdava sredstvo, bez ikakvog osecanja kajanja i greha, bez ikakvih moralnih obzira, nasrcu na druge ljude samo zato sto drugacije misle od njih, ili zato sto su druge ideologije ili druge nacije. Ne bi se dogodilo da je neko, samo zato sto je mislio drugacije, samo zato sto je rekao nesto sto se nije slagalo sa tadasnjom ideologijom, samo zato sto je izgledao drugacije, ili pokusao da se suprostavi misljenjem ili nekim cak i simbolinim cinom, mogao da bude streljan ili zavrsi sa dvadeset godina zatvora. Ta vrsta bezakonja, pokrivena ideoloskim izgovorima, dovela je do toga da raspad komunisticke Jugoslavije bude najkrvaviji moguci, sa najgorim mogucim posledicama.

NS: Koliko jedan ovako ambiciozno osmisljeni projekat moze doprineti rasvetljavanju tamnih stranica nase novije istorije i unosenju konacnog reda i poretka u njoj?

BATAKOVIC: Ja sam zamisljajuci ovaj projekat smatrao da moramo da imamo i jedan visi cilj: da generacijama koje su odrasle u vremenu bez istorije, koje o istoriji imaju samo jednu mitsku, pojednostavljenu i samim tim iskrivljenu sliku, unesemo jednu vrstu reda koji je potreban narodima ozbiljnim i odgovornim prema svojoj tradiciji. Zato je konacni cilj ovog projekta ne samo da se pokazu razmere stradanja, vec i da se kroz svedocenja savremenika i njihovih potomaka ispricaju neispricane price o zalosnom periodu unistavanja gradjanske klase. Ali, ne samo nje, vec i industrijalaca, trgovaca, rentijera, advokata, lekara, cinovnika, svestenika, oficira i bogatih seljaka, tih domacina Srbije koji su bili temelj kraljevskog rezima i koji su Srbiju od opustelog pasaluka pretvorili u jednu savremenu evropsku drzavu 1914. godine. Verodostojno i istinito kazuje se o unistavanju sloja ljudi koji je novac manje sticao spekulacijom a vise mukotrpnim radom i svojim sposobnostima, sloja ljudi koji je po komunistickom stanovistu olicavao rezim Kraljevine Jugoslavije i kome je zbog toga trebalo slomiti kicmu da se vise nikada ne oporavi.

NS: Kako se projekat realizuje i dokle se odmaklo u prikupljanju svedocanstava i istorijske gradje o tim dogadjajima koji su za domacu historiografiju jos uvek neka vrsta tabu teme?

BATAKOVIC: Mi sada prikupljamo svedocanstva od samih zrtava ili od njihovih najblizih srodnika u nadi da cemo otrgnuti od zaborava to vazno poglavlje nase istorije, gde je napravljen prekid srpske tradicije. Bilo bi najbolje da se on nikada nije ni desio, jer bi nasa istorija mozda izgledala kao istorija zapadnih zemalja sa jednim konstantnim napretkom ekonomije, demokratije, ljudskih prava i vladavine prava, umesto sto je 50 godina vladala komunisticka samovolja koja nam se sada kao bumerang vratila u stradanju koje je obuhvatilo citav srpski narod i koje je njegov etnicki prostor prakticno smanjilo na polovinu onoga iz vremena pre nego sto je uspostavljena komunisticka vlast. Medjutim, mi nastojimo da u ovom projektu, koji rade mladji istoricari i istaknuti novinari, ne budemo advokati jedne ili druge strane.

Nama je stalo do objektivne slike istorije u kojoj ce svako moci da kaze svoje vidjenje, a gledaoci televizijske dokumentarne serije koja ce proisteci kao deo ovog projekta - sami da izvuku odredjene zakljucke.

NS: U javnosti su se ipak pojavile ocene da je projekat antikomunisticki koncipiran?

BATAKOVIC: Ovo nije antikomunisticki, vec projekat gde se tradicija, liberalna i demokratska, koja je svojstvena srpskom narodu i koja je od njega napravila moderan evropski narod, uzima kao nesto podrazumevajuce, a ne kao neka uvezena strana tekovina. Ovde bih, naprotiv, naglasio da je komunizam bila jedna uvezena, strana ideologija, srpskom narodu sustinski nepoznata. Primljena je samo zato sto je dolazila iz Rusije, od koje su Srbi u prethodnim stolicima naucili da dolazi samo dobro, a sto je kasnije bio predmet manipulacija kako bi se lakse uspostavio komunisticki rezim. Iznad svega, nas cilj je da jedna stranica u svakom udzbeniku istorije bude posvecena ovom problemu. Istovremeno, ova serija moze da posluzi kao dobar uvod u mnoge tranzicione projekte koji su sada u toku u Srbiji i Crnoj Gori, od restitucije, znaci povracaja imovine zrtvama komunizma, i lustracije, projekta koji tek treba da zazivi na ovim prostorima, gde ce se, ako ne kazniti, bar od vlasti odstraniti i zigosati svi oni koji su ucestvovali u tom monstruoznom kolektivnom zlocinu cije cemo razmere i posledice tek nakon ovih istrazivanja moci da sagledamo.

Znaci, projekat je visestran. S jedne strane, istorijski - jer ce se na jedan objektivan istorijski nacin prikazati namerno zatamnjene stranice srpske istorije bez kojih je nemoguće razumeti citav period zivota srpskog naroda u komunistickoj Jugoslaviji. On je istovremeno i jedno politicko i, ako hocete, i literarno svedocanstvo ucesnika, stradalnika, njihovih potomaka o tome kako je unistavana gradjanska klasa u takozvanoj drugoj fazi revolucije. U toj fazi obracunavalo se sa gradjanskom klasom i unistavao se sloj stanovnistva koje je temelj svakog modernog i demokratskog drustva. Bez njegovog unistenja komunizam ne bi mogao da traje tako dugo, niti bi promena politickog karaktera i promena opste politicke kulture u Srbiji i Crnoj Gori bila moguca na nacin kako je to izvedeno posle 1945. godine.

NS: U kakvoj je relaciji tadasnja ideoloska perspektiva sa nasom savremenoscju i aktuelnim licnostima i dogadjajima?

BATAKOVIC: I rezim Slobodana Milosevica je upravo proizasao iz jedne takve nakaradne ideoloske perspektive, jer je on pokusao da u jednom neprirodnom spoju stopi komunizam sa srpskim tradicijama, a to su, istorijski i moralno gledano, dve suprotstavljene kategorije, dva suceljena koncepta, i logicko je sto se citav taj projekat završio u potpunom porazu i rasulu sa nesagledivim posledicama koje ce osecati bar jos nekoliko generacija.

NEZAVISNA SVETLOST

Broj 350 od 08 - 15. 06. 2002.

Protest prognanih Makedonaca i Srba

TRAZE TRAJAN POVRATAK

Skoplje, 9. juna (**Tanjug**)

Vise hiljada prognanih Makedonaca i Srba iz skopskog i kumanovskog regiona zatražilo je na danasnjem protestu u Skoplju od makedonskih vlasti i medjunarodne zajednice da im obezbedi povratak u njihova sela ili nadje drugi, trajan i bezbedan smestaj.

Oni su podsetili da su ih pre 13 meseci pripadnici paravojne formacije Albanaca ONA, koja zvanicno vise ne postoji, prognali iz kuca i da se od tada potucaju po privremenim sabirim centrima u Skoplju i Kumanovu. U sela ne mogu da se vrate jer su im kuce porusene, zapaljene i ostecene, a imanja unistena. Vlast i medjunarodna zajednica im ne garantuje bezbednost u selima odakle su prognani, niti im obezbeduju finansijska sredstva za izgradnju novih domova na drugim lokacijama. Samo u Aracinovu kod Skoplja unistene su 173 kuce u kojima su ziveli Makedonci, a u Matejcetu kod Kumanova jos i vise.

Od vlasti u Skoplju prognani traze da im proceni vrednost unistenih kuca i imanja i nadoknadi stetu, ako im ne moze garantovati povratak u sela, kako bi mogli izgraditi nove domove na bezbednijim mestima u drzavi.

Delegaciju izgnanih primio je predsednik drzave Boris Trajkovski koji je rekao da je o tom problemu razgovarao i sa predstavnicima zemalja clanica Evropske unije (EU) u Skoplju i drzava donatora.

Problem je, prema misljenju Trajkovskog, sto za opravku 909 kuca na kriznim podrucjima nedostaje 16,5 miliona evra. Toliko je sredstava Trajkovski kao nepovratnu pomoc zatražio od zemalja EU i drzava donatora. Popravka kuca u nekim selima je jos nemoguca i zato sto nije izvršeno potpuno deminiranje.
